

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра міжнародних відносин і регіональних студій

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА КРАЇН ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ

підготовки бакалавра
спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії
освітньо-професійної програми Міжнародні відносини

Програма навчальної дисципліни «Зовнішня політика країн Північної Америки» підготовки бакалавра, галузі знань 029 «Міжнародні відносини», спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», за освітньо-професійною програмою «Міжнародні відносини».

Розробник: Вознюк Євгенія Василівна – к. політ. н., доцент кафедри міжнародних відносин і регіональних студій

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри міжнародних відносин і регіональних студій

протокол № 1 від 29.08.2019 р.

Завідувач кафедри:

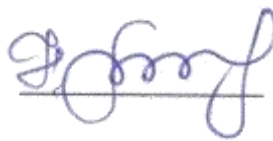

проф. Н. Н. Коцан

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету міжнародних відносин

протокол № 1 від 13.09.2019 р.

Голова науково-методичної
комісії факультету

Романюк Н.І.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	галузь знань 029 «Міжнародні відносини»	Нормативна
Кількість годин/кредитів 180/6	спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»	Рік навчання 4
		Семестр 7-ий
		Лекції 26 год.
		Практичні (семінарські) 20 год.
ІНДЗ: немає	освітньо-професійна програма «Міжнародні відносини»	Самостійна робота 122 год.
	освітній ступінь «бакалавр»	Консультації 12 год.
		Форма контролю: іспит

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

«Зовнішня політика країн Північної Америки» є важливим та необхідним навчальним курсом, що вивчається студентами факультету міжнародних відносин. Метою курсу є дослідження провідних методологічних, концептуальних підходів зовнішньої політики країн Північної Америки, їхніх характерних рис та зовнішньополітичних пріоритетів протягом історії, з детальним розглядом специфіки еволюції змісту та принципів після закінчення «холодної війни»: у 1990-х роках – на початку XXI століття. Курс спрямований на формування уявлення про: Північноамериканський континент та його роль у міжнародних відносинах наприкінці XX – на початку XXI ст.; розвиток інтеграційних процесів у Північній Америці в умовах поступового зближення національних економік США, Канади, Мексики; з'ясування особливостей зовнішньополітичної діяльності США, Канади і Мексики у постбіполярну епоху, головних підходів до розв'язання ними глобальних проблем, формування нової системи міжнародних відносин, забезпечення регіональної та міжнародної безпеки.

У такому контексті предмет «Зовнішня політика країн Північної Америки», який викладається для студентів факультету міжнародних відносин спрямований на формування у здобувачів вищої освіти теоретичних засад дослідження структури міжнародних відносин сучасного світу шляхом пізнання й критичного аналізу зовнішньої політики країн Північної Америки з XVIII століття до сьогодення, основними напрямками зовнішньополітичної діяльності США, Канади та Мексики, з роллю держав на геополітичній арені світу та впливу на становлення й розвиток української державності.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

Студенти будуть знати:

- провідні принципи, методи та особливості формування й реалізації зовнішньої політики країн Північної Америки;
- характерні риси та пріоритети діяльності країн Північної Америки на міжнародній арені;
- провідні концепції і доктрини в зовнішньополітичному курсі США та Канади;
- характер впливу зовнішньої політики США та Канади на загальні світові економічні та політичні процеси;
- концептуальні підходи США до ролі НАТО у сучасному світі;
- специфіку та характер участі Канади у миротворчих операціях та місіях під егідою ООН;
- стан розвитку взаємин України з США, Канадою та Мексикою та позиції цих країн з актуальних питань зовнішньої політики України;
- чинники та провідні етапи формування, розвитку та реалізації зовнішньої політики США, Канади, Мексики.

Студенти будуть вміти:

- аналізувати зовнішньополітичні та міжнародні події на різних стадіях міжнародних відносин, логічно й послідовно висвітлювати факти та події зовнішньої політики країн зазначеного регіону;
- визначати місце США, Канади, Мексики у сучасних міжнародних відносинах;
- досліджувати витоки формування та основні етапи розвитку зовнішньої політики країн Північної Америки;
- визначити місце США та Канади у сучасних міжнародних відносинах;
- визначати характерні особливості розвитку США на світовій політичній арені до рівня країн зі статусом світового лідера в політичній, економічній та культурній сфері.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1.

Особливості зовнішньої політики провідних держав регіону

Тема 1. Історичні етапи формування політичної карти Північної Америки.

Колонізаційні процеси в регіоні Північна Америка. Деколонізаційні процеси в регіоні Північна Америка. Еволюція формування державності США. Еволюція формування державності Канади. Еволюція формування державності Мексики. Громадянські війни та територіальні претензії в регіоні Північна Америка.

Тема 2. Особливості реалізації зовнішньої політики США.

Зовнішня політика США після закінчення Першої світової війни. Участь США у Другій світовій війні. Напрямки зовнішньої політики США повоєнного часу. Інтереси США на світовій політичній арені кінця XX ст.

Тема 3. Основні етапи формування зовнішньополітичної стратегії США.

Сполучені Штати наприкінці XX – початку XXI ст. Внутрішня і зовнішня політика США за президентства Б. Клінтона. Внутрішня і зовнішня політика США за президентства Дж. Буша. Внутрішня і зовнішня політика США за президентства Б. Обами. Внутрішня і зовнішня політика США за президентства Д. Трампа. Внутрішня і зовнішня політика США за президентства Дж. Байдена.

Тема 4. Підходи до реалізації гегемонії США у світі.

Феномен гегемонізму США. Підходи та ідеї реалізації політики гегемонії США. Основні інтереси США у країнах «третього світу» (периферія) та конфлікти, пов'язані з ними. Вплив зовнішньої політики США на стан міжнародних відносин на Американському континенті

Тема 5. Зовнішня політика Канадської федерації та її основні вектори.

Внутрішні і зовнішні чинники формування зовнішньополітичних засад у Канаді. Політика партнерства Канади з країнами регіону. Україна – Канада: становлення та розвиток особливого партнерства.

Тема 6. Можливості Мексики в умовах асиметрії північноамериканського регіону

Історія взаємин Мексики з США. Економічний вимір відносин між Мексикою та США. Основні проблеми реалізації зовнішньої політики Мексики в напрямку США. Роль Мексики в реалізації міжнародної та регіональної безпеки

Змістовий модуль 2.

Регіон Північна Америка в системі міжнародних відносин

Тема 7. Геополітичні та гео економічні інтереси регіону Північна Америка

Особливості геополітичного положення регіону Північна Америка. Переваги геополітичного положення регіону Північна Америка. Недоліки геополітичного положення регіону Північна Америка. Особливості формування геополітичної думки в регіоні Північна Америка. Провідні геополітики регіону Північна Америка. Основні вектори геополітичного співробітництва держав північної Америки з іншими регіонами світу.

Тема 8. Безпекові питання Північноамериканського регіону

Військово-політичне співробітництво країн регіону Північна Америка. Боротьба з тероризмом в регіоні Північна Америка. Співвідношення національних інтересів провідних країн регіону Північна Америка. Проблеми ринку, міграції, екології та енергетики в регіоні Північна Америка. Інформаційна безпека США, Канади та інших країн регіону.

Тема 9. Північноамериканська зона вільної торгівлі.

Передумови та етапи створення НАФТА. Мексика: вільний ринок versus протекціонізм. Інституційний механізм оновленої НАФТА. Перспективи південного розширення організації та утворення ПЗВТ – Панамериканської зони вільної торгівлі.

Тема 10. Зовнішньополітична роль НАТО в регіоні.

НАТО та специфіка його утворення. Процес постбіполярної трансформації НАТО. Відносини країн регіону з НАТО. Зовнішньополітична роль НАТО в регіоні Північна Америка на сучасному етапі.

Тема 11. Держави регіону в міжнародних урядових організаціях

Співпраця держав регіону Північна Америка з Організацією американських держав. Співпраця держав регіону Північна Америка з ООН. Співпраця держав регіону Північна Америка з ОБСЄ. Позиції країн регіону Північна Америка щодо співпраці з ЄС. Участь країн регіону Північна Америка в боротьбі з пандемією коронавірусу.

Тема 12. Українсько-канадські та україно-американські зовнішньополітичні відносини.

Організації культурного розвитку українців у Канаді. Роль канадської діаспори у формуванні українсько-канадських відносин. Позиція Канади та США щодо війни на Донбасі та анексії Криму. Основні напрями розвитку україно-американських відносин після виборів президента США у 2020 році.

Тема 13. Проблеми та перспективи участі регіону Північна Америка в системі міжнародних відносин

Особливості участі держав Північної Америки в сучасній системі міжнародних відносин. Проблемні питання реалізації зовнішньої політики державами регіону Північна Америка. Шляхи подолання проблемних питань зовнішньої політики держав регіону Північна Америка. Вплив пандемії коронавірусу на реалізацію зовнішньої політики держав регіону Північна Америка. Перспективи реалізації зовнішньої політики державами регіону Північна Америка.

Структура навчальної дисципліни представляється у вигляді таблиці 2.

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	У тому числі			
		Лек.	Сем.	Конс.	Сам. роб.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Особливості зовнішньої політики провідних держав регіону					
Тема 1. Історичні етапи формування політичної карти Північної Америки	15	2	2	1	10
Тема 2. Особливості реалізації зовнішньої політики США.	12,5	2	1	0,5	9
Тема 3. Основні етапи формування зовнішньополітичної стратегії США.	12	2	0,5	0,5	9

Тема 4. Підходи до реалізації гегемонії США у світі	12.5	2	0.5	1	9
Тема 5. Зовнішня політика Канадської федерації та її основні вектори	14	2	2	1	9
Тема 6. Можливості Мексики в умовах асиметрії північноамериканського регіону	14	2	2	1	9
Разом за змістовим модулем 1	80	12	8	5	55
Змістовий модуль 2. Регіон Північна Америка в системі міжнародних відносин					
Тема 7. Геополітичні та гео економічні інтереси регіону Північна Америка	14	2	1	1	10
Тема 8. Безпекові питання Північноамериканського регіону	14	2	1	1	10
Тема 9. Північноамериканська зона вільної торгівлі.	14	2	2	1	9
Тема 10. Зовнішньополітична роль НАТО в регіоні.	14	2	2	1	9
Тема 11. Держави регіону в міжнародних урядових організаціях	14	2	2	1	9
Тема 12. Україно-канадські та україно-американські зовнішньополітичні відносини.	15	2	2	1	10
Тема 13. Проблеми та перспективи участі регіону Північна Америка в системі міжнародних відносин	15	2	2	1	10
Разом за змістовим модулем 2	100	14	12	7	67
Разом годин за курс	180	26	20	12	122

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Таблиця 3

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Завдання №1: підібрати необхідну літературу, опрацювати і скласти реферативний огляд на тему «Особливості та історичні етапи формування політичної карти регіону Північна Америка».	10
2	Завдання №2: проаналізувати спільні і відмінні риси зовнішньополітичних пріоритетів держав регіону Північна Америка.	45
3	Завдання №3: визначити особливості, проблеми та перспективи впровадження інформаційної безпеки країн регіону Північна Америка.	27
4	Завдання №4: проаналізувати, виокремити і обґрунтувати характерні риси участі в інтеграційних угрупованнях держав Північної Америки.	40
	РАЗОМ:	122

6. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Дисципліна складається з двох змістових модулів та її вивчення не передбачає виконання ІНДЗ (табл. 4). У цьому випадку підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

1. поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 40 балів);
2. модульна контрольна робота (максимум 60 балів).

Таблиця 4

Поточний контроль (мах=40 балів)										Модульний контроль (мах=60)	Загальна кількість балів
Модуль 1										Модуль 2	
Змістовий модуль 1				Змістовний модуль 2						МКР	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	60	100
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4		

Критерії оцінювання: по кожній із тем, які виносяться на семінарські заняття (T1-10), виставляються максимально по 4 бали. Сума балів за поточне тестування становить 40 балів.

Після освоєння змістового модуля 1 (теми № 1-4), змістового модуля 2 (теми № 5-10) пишеться модульна контрольна робота, котра оцінюється максимум в 60 балів. Вся сума, включаючи поточний та модульний контроль, становить 100 балів.

Якщо поточна семестрова оцінка становить не менше 75 балів, то за згодою студента вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з навчальної дисципліни. У протилежному випадку, або за бажанням підвищити рейтинг, студент складає іспит. При цьому бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються.

Екзаменаційна оцінка визначається в балах (від 0 до 60) за результатами виконання екзаменаційних завдань. В цьому випадку підсумкова семестрова оцінка визначається як сума поточної семестрової та екзаменаційної оцінок в балах згідно шкали оцінювання .

Оцінка та засвоєння курсу виставляються згідно шкали оцінювання.

Таблиця 5

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
	для екзамену

90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Вознюк Є., Нечипорук Н. Секрет успіху США у сфері інформаційної безпеки. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*, 2018. №1(3).
2. Vozniuk Ye, Vetrov K. Information Terrorism as a Modern Threat for Information Security of European States. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*, 2019. №1(5). С. 34–42.
3. Вознюк Є. Поширення впливу мексиканських картелів засобами інформаційних технологій і пропаганди. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Серія : Міжнародні відносини. 2019. №8 (392). С.35-41.
4. Асиметрія міжнародних відносин / під ред. Г. М. Перепелиці, О. М. Субтельного. Київ: Видавничий дім «Стилос», 2005. 555 с.
5. Бжезінський. 3. Стратегічне бачення: Америка і криза світової влади. Львів: Літопис, 2012. 315 с.
6. Гетьманчук М. П., Івахів О. В., Кукарцев З. Й. Теорія міжнародних відносин : термінол. слов. Львів: Тріада плюс, 2011. 317 с.
7. Зовнішня політика у постбіполярному світі (аналіз. проблеми. прогнози) / За ред. Троян С.С. Київ, 2014. 189 с.
8. Макаренко Є. А., Погорська І. І., Рижков М. М. Америка і Європа у сучасних міжнародних трансформаціях. Київ: Центр вільної преси, 2014. 472 с
9. Мальський М. З., Мороз Ю. М. Міжнародні відносини: Історія. Теорія. Економіка. Право: навч. посіб.К.: Знання, 2010. 464 с.
10. Манжола В. А., Крушинський С. П., Галака С. В. Міжнародні відносини та світова політика: підручник. Київ: Нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2010. 863 с.
11. Недбай В. В. Світова політика сучасності: навч. посіб. для студентів ВНЗ, що навчаються за спец. «Міжнародні відносини». Миколаїв: Швець В.Д., 2015. 237 с.
12. Пронь С. В. Міжнародні відносини та зовнішня політика: системна історія 1914-2014 років: навч. посіб. Миколаїв: Іліон, 2014. 243 с.
13. Сідоров М. В. Перспективи українсько-канадських відносин в контексті підписання Угоди про вільну торгівлю CUFTA. *Бізнес Інформ*. 2017. № 3. С. 84-90.
14. Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика : навч. посіб. / ред.: М. П. Требін; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2016. 538 с.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ

1. Колонізаційні процеси в регіоні Північна Америка.
2. Деколонізаційні процеси в регіоні Північна Америка.
3. Еволюція формування державності США.
4. Еволюція формування державності Канади.
5. Еволюція формування державності Мексики.
6. Громадянські війни та територіальні претензії в регіоні Північна Америка.
7. Зовнішня політика США після закінчення Першої світової війни.
8. Участь США у Другій світовій війні.
9. Напрямки зовнішньої політики США повоєнного часу.
10. Інтереси США на світовій політичній арені кінця XX ст.
11. Сполучені Штати наприкінці XX початку XXI ст.
12. Внутрішня і зовнішня політика США за президентства Б. Клінтона.
13. Внутрішня і зовнішня політика США за президентства Дж. Буша.
14. Внутрішня і зовнішня політика США за президентства Б. Обами.
15. Внутрішня і зовнішня політика США за президентства Д. Трампа.
16. Внутрішня і зовнішня політика США за президентства Д. Байдена.
17. Феномен гегемонізму США.
18. Підходи та ідеї реалізації політики гегемонії США.
19. Основні інтереси США у країнах «третього світу» (периферія) та конфлікти, пов'язані з ними.
20. Вплив зовнішньої політики США на стан міжнародних відносин на Американському континенті.
21. Внутрішні і зовнішні чинники формування зовнішньополітичних засад у Канаді.
22. Політика партнерства Канади з країнами регіону.
23. Україна – Канада: становлення та розвиток особливого партнерства.
24. Історія взаємин Мексики з США.
25. Економічний вимір відносин між Мексикою та США.
26. Основні проблеми реалізації зовнішньої політики Мексики в напрямку США.
27. Роль Мексики в реалізації міжнародної та регіональної безпеки.
28. Особливості геополітичного положення регіону Північна Америка.
29. Переваги геополітичного положення регіону Північна Америка.
30. Недоліки геополітичного положення регіону Північна Америка.
31. Особливості формування геополітичної думки в регіоні Північна Америка.
32. Провідні геополітики регіону Північна Америка.
33. Основні вектори геополітичного співробітництва держав північної Америки з іншими регіонами світу.
34. Військово-політичне співробітництво країн регіону Північна Америка.
35. Боротьба з тероризмом в регіоні Північна Америка.
36. Співвідношення національних інтересів провідних країн регіону Північна Америка.
37. Проблеми ринку, міграції, екології та енергетики в регіоні Північна Америка.
38. Передумови та етапи створення НАФТА.
39. Мексика: вільний ринок versus протекціонізм.
40. Інституційний механізм оновленої НАФТА.
41. Перспективи південного розширення організації та утворення ПЗВТ – Панамериканської зони вільної торгівлі.
42. НАТО та специфіка його утворення.

43. Процес постбіполярної трансформації НАТО. Відносини країн регіону з НАТО.
44. Зовнішньополітична роль НАТО в регіоні Північна Америка на сучасному етапі.
45. Співпраця держав регіону Північна Америка з Організацією американських держав.
46. Співпраця держав регіону Північна Америка з ООН.
47. Співпраця держав регіону Північна Америка з ОБСЄ.
48. Позиції країн регіону Північна Америка щодо співпраці з ЄС.
49. Участь країн регіону Північна Америка в боротьбі з пандемією коронавірусу.
50. Організації культурного розвитку українців у Канаді.
51. Роль канадської діаспори у формуванні україно-канадських відносин.
52. Позиція Канади та США щодо війни на Донбасі та анексії Криму.
53. Основні напрями розвитку україно-американських відносин після виборів президента США у 2020 році.
54. Особливості участі держав Північної Америки в сучасній системі міжнародних відносин.
55. Проблемні питання реалізації зовнішньої політики державами регіону Північна Америка.
56. Шляхи подолання проблемних питань зовнішньої політики держав регіону Північна Америка.
57. Вплив пандемії коронавірусу на реалізацію зовнішньої політики держав регіону Північна Америка.
58. Перспективи реалізації зовнішньої політики державами регіону Північна Америка.